

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.

Jämställdhetsfrågor i post-konfliktens Östtimor

I australiska *Asian Currents* marsnummer 2011 skriver Sara Niner, redaktör för *To resist is to win: the autobiography of Xanana Gusmão* och författare till *Xanana: leader of the struggle for independent Timor-Leste*, om jämställdhetsfrågor i Östtimor.

Östtimor är en av de nyaste staterna och också en av de fattigaste trots inkomster från gas och olja. De flesta lever i fattigdom på landsbygden och livnär sig på husbehovsjordbruk.

Kvinnor och barn lider mest i alla konflikter och post-konflikter. Det syns i hälsostatistiken. Det finns också ytterligare problem för kvinnor med i genomsnitt 8 födselar per kvinna, av vilka bara 1/5 sker med hjälp av kvalificerad barnmorska. Tillsammans med hushållsarbetets krav begränsar det kvinnors utbildning, ekonomiska möjligheter och deltagande i politiken. Könsohlikheten belyses av att 2/3 av kvinnorna mellan 15-60 är analfabeter jämfört med 1/2 av männen och att kvinnornas inkomst är en åttondel av männens. Den syns i 2010

års Gender Equity Index som är 55.

Ursprungssamhällen dominerar i Östtimor - kvinnor anses i viss mån som heliga, men männen dominerar det sekulära - kvinnor och flickor hänvisas till hushållsfären.

Som en portugisisk koloni under större delen av 1900-talet styrdes Östtimor direkt av Salazars fascisto-ida diktatur och förblev avskärmat från alla moderna liberala rörelser som demokrati och feminism. Under den indonesiska ockupationen överskuggade våld, våldtäkter och tortyr mot och av kvinnor de möjligheter den civila indonesiska administrationen erbjöd kvinnor.

Kvinnor arbetade i stället för dödade eller fängslade män, de deltog i motståndet, men de 24 åren betydde att kampen för självständighet överskuggade kampen för jämställdhet och kvinnornas roll i motståndet har ännu inte fått fullt erkännande.

(Fortsättning på sida 7)

(Fortsättning från sidan 3)

Våldet och militariseringen av samhället under den indonesiska ockupationen har format den huvudsakligen manliga elit, som nu styr landet. Den militära hypermaskulinitet som visades av rebelledaren Alfredo Reinado var mycket populär hos ungdomen och många unga män, också poliser och soldater, efterapade hans stil.

Post-konflikt-cykeln av trauma, våld och ytterligare våld tycks oändlig. Ytterligare ett betydande kännetecken för sådana post-konflikt-samhällen är en fortsatt militarisering, vilket Reinado-fallet belyser. Men dessa könsrollsfrågor, både för kvinnor och män, får liten uppmärksamhet i nutida jämställdhetsprogram. Man uppskattar att kvinnomisshandel svarade för 40% av alla

rapporterade brott 2004, men rättsväsendet svek på ett sorgligt sätt kvinnor som försökte få rättvisa.

Nu pågår en samlad nationell kampanj mot kvinnomisshandel. Konflikten i Östtimor ändrade kvinnors ekonomiska, sociala och politiska roller och nu omvandlas dessa, vilket leder till spänningar mellan kvinnors 'traditionella' roll före konflikten och modernare ideer om kvinnors uppträdande.

Den ursprungliga och nutida kulturen i Östtimor vidmakthålls till lika delar av kvinnor och män. Hur de definierar sina roller och sitt ansvar är av stor betydelse för jämställdheten och framtiden i landet.

Tommy Pollák